

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DÍJAK: Egész évre 8 kor. Félévre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Papok, tanítók, gazdasági egyleti tagok és közs. előjárónak egészévre 6 kor., a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér. Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felelős szerkesztő és kiadó: J. Pál

B E T E G H P Á L

Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □ cm-ként 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillérrel többletetnek. — Bejegydj külön 60 fillér. Nyiltér sora 1 kor. Hirdetés és nyiltér díja előre fizetendő. — Hirdetéseket e lap részére elfogad minden hirdetői iroda. —

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. — Kéziratok nem adatnak vissza.

Vármegyei utóhangok

(Dr.) Néma szemlélői voltunk a megtartott e hó 7-iki vármegyei közgyűlésnek s be kell vallanunk, hogy nyomott lelki állapotban távoztunk onnan.

A vármegyeház díszes terme csak úgy kongott az ürességtől. A közönség padsoraiban alig volt több 5—6 ember s ezek is bántó közönyt hallgatták végig a referensek gépies előadását. Semmi megjegyzés, semmi ellenvetés. Minden előterjesztés néma helyesléssel találkozott s komoly, higgadt, meggyőző tárgyalásról, az elvek nemes harcáról szó sem volt. S ha netalán mégis kísérlet történt volna egyik vagy másik jelenlevő részéről némi elevenséget vinni bele a vitába, ennek az ártatlan kísérletnek is nyakát szegte az elnöki csöngettű.

Azt mondhatnók talán, hogy a béke idézte ezt elő s annak volt ez ijesztő hallgatás a gyümölcse?

Oh nem! Ne ámitsuk ezzel magunkat; ez nem lehet a béke műve!

A béke kiengesztelhet. Elnémíthatja a személyes gyűlöletet, lelohaszthatja a szenvedélyesség kitérőseit, de nem ölheti ki a közügy iránti hazafias lelkesedést.

Hisz jól tudjuk mindnyájan, hogy épen megfordítva áll a dolog. A béke az egyedüli életető eleme a közügynek.

Üdvös intézményeinket nem a harc, hanem a béke szülte.

Egy további ellenvetés is lehetne, hogy talán a tárgysorozat nem tartalmazott semmiféle nevezetesebb pontot, a mely éberré tehetné volna az érdeklődést.

Fájdalom, azonban ez sem áll, mert, hogy egyebet ne említsünk, szőnyegen volt a költségvetés tárgyalása. Ezt pedig nem lehet és nem szabad kicsinylenünk. Mindenféle háztartásnak legfontosabb érdeke, hogy a gazdasági berendezkedés a lehető legkifogástalanabb legyen. A legkisebb felületesség és számba nem vevése e jelentékeny tényezőnek, keserű rombolást idézhet elő.

Kétszeresen kell pedig ügyelnie ennek a vármegyének, — a mely nem rendelkezik nagy összegeket kitevő alapokkal s melynek lakossága

a fényomasztóbb anyagi viszonyok között él — hogy minden felesleges megterheltes elkerültessek.

S hogy erre ügyelt is mindig, példa reá az elmúlt közgyűléseknek magas színvonalon álló költségvetési vitája.

A részvéltenségnek tehát a tárgysorozat sem lehet oka.

Másban kell azt keresnünk és — azt hiszünk — nem csalódnunk, ha a közelmúlt eseményeiben kutatjuk.

Üres lett a vármegyének legelső polca, az alispáni szék; igen sokan, talán mondhatnók mindnyájan, a kik e vármegye sorsát igazán szívükön hordták, azon voltak, hogy ezt a széket lehetőleg vármegyei ember töltse be.

S ez a törekvés teljesen indokolt és érthető is volt. Az utóbbi időben lezajlott keserű és áldatlan harcok nem engedtek időt arra, hogy bárki, ki e polcon ült, minden idejét és minden tudását kizárólag a vármegye szellemi és anyagi jólétének előmozdítására szentelhesse. Ennek pedig természetes következménye volt, hogy számtalan és nehéz feladat, a melynek felsorolása hosszadalmas volna, maradt megoldatlanul, a mely ismét számtalan bajnak lett kufforrásává.

Gyógyulásra és pedig gyors gyógyulásra volt tehát szükség. Ehhez azonban ismét az kellett, hogy az orvos ne vesztessen sok időt, hanem mennél előbb állapítsa meg a diagnózist s fogjon a baj orvoslásához.

Ilyen orvost pedig csak vármegyei emberben véltek találhatni s azért igyekeztek minden körülmények között tervüket megvalósítani.

Ez azonban csak terv maradt, mert a feltorlódtól nehézségektől szemben nehéz lett volna a küzdelem s ez még csak újabb sebeket okozott volna. Nincs azonban olyan terv, a melyet szívesen adnánk fel s ha végre mégis kényszerülünk ezt tenni, hógyné éreznénk némi bánkódást utána.

Igy jártak azok is, kik azt akarták, hogy vármegyei ember legyen az alispán. S ennek a levertségnek és bánkódásnak tudhatjuk be a közgyűlés részvéltenségét, mert ezt a lelkes gárdát, a mely pedig nem szokott hiányozni, most nem láttuk ott.

Van-e és lesz-e oka bánkódásunknak, ezt mindenesetre a jövő mutatja meg! Mi azonban erősen hisszük, hogy Dr. Damokos Andor személyében egy alapos képzettségű és lankadatlan szorgalmu alispánt kapott vármegyénk, a kinek emberismerete és éles látása gyorsan megfogja kapni az elhanyagolt sebeket s ezeket orvosolva, szilárdná és áldást-hozóvá fogja tenni a békét.

Hatáskörében nem fogja engedni, hogy egyesek magánérdekeiért a közügy háttérbe szoríttassék. A támogatást és figyelmet érdemlő szövetkezeti ügynek, mint az apró emberek egyedüli boldogulhatásának lelkes pártfogója lesz. S szóval, nemcsak mint e vármegye első tisztviselőjét, de társadalmi és családi előkelőségénél fogva, mint e város és vármegye hasznos polgárát is tisztelhetjük majdan benne.

Mi ebben a reményben és őszinte bizalomban, ismételten szívből üdvözljük őt az alispáni székben.

A hirdetési bélyeg csökkentése. A pénzügyminiszteriumban — mint az Allami Tisztviselők Közlönye írja — újból foglalkoznak a hirdetési bélyegdíjak, illetve illetékek eltörlésének kérdésével. Egyelőre nem végleges eltörlésről van szó, hanem lényeges csökkentéséről, a mi már csak rövid idő kérdése.

A cseplés jogviszonyai. A földművelésügyi miniszter a kisgazdák és a cseplőtulajdonosok közti jogviszonyok szabályozása tárgyában a gazdasági egyesületek elnökeinek s az alispánok véleményének meghallgatásával törvényjavaslati tervezetet készített, s annak tárgyalására e hónap 10-re szaktanácskozmányt hívott egybe.

Örmény püspökség. Azok a módzatok, amelyeknek alapján az örmény püspökség kérdését átmenetileg megoldani óhajtják, a következők: A gyulafehérvári latin szertartású székeskáptalan mellett Majláth Gusztáv gróf erdélyi püspök hozzájárulásával örmény kanonoki stánum volna szervezendő, melyet olyan örmény szertartású lelkész töltene be, aki egyidejűleg, mint ő Felsege, a királytól kinevezett címzetes püspök fölszenteltnek és örmény vikáriusként az örmény katolikus egyház élére állana.

Az országos közoktatási tanács állandó bizottsága Beüthy Zsolt elnöklésével tartott ülésében a tanítóképzőintézet tanterv revíziójának folytatálagos tárgyalásán kívül foglalkozott a vallás- és közoktatásügyi miniszter leiratával, mely arról értesíti a tanácsot, hogy a miniszter az osztott elemi népiskola új tantervét még a jövő iskolai évben életbe akarja léptetni. E végből sürgető a tanító-egyesületektől és a tanfelügyelőkötől beérkezett jelentések figyelembe vételével a tanterv szöve-

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRGYÁJA.

Kukoricza hántás.

(A „Székely-Udvarhely” eredeti tárczája.)

Be van a mezőről minden termés hordva. Leszedték már a törökzúzat is. Udvaron, csűrökben nagy halmozokban várja a kukoricza, hogy takarójától megfoszszák s jó helyre eltegyék.

Csakhamar megnépesül a rakások környéke, legények — leányok vidáman énekelve, asszonyok összegyűlve, beszélgetve fosztják a tengert.

„Ej-haj zörög a levél, nem zörög ha nem fujja a szél” — hallik be az utról s a vidám kukoricza-hántók is belekapnak a nótába. — Nem zörög ha nem fujja a szél . . . De nem is ám, kiált bele hangos szóval a falu mindent tudó asszonya. Tiszta igaz van a nótának, néin zörög bíz a, ha nem fujja a szél!

— Szél fuvatlan nem indul — tódítja a szót, egy jól megtermett öreg asszony.

— Tán bizony megint tud valamit lelkeim néném asszony? Az Isten is megáldja, mondja el. Mondja galambom, mondja, hisz mindig olyan jókat tud, hunyorgatnak a kíváncsi néném asszonyok.

— De azt mi is meghallgassuk — kiáltja egy vig kedvű legény. Hej lányok, lányok ide figyeljétek most! Pillanatra csend lesz, hogy annál élénkebb zaj váltsa fel.

Összebb húzódnak a tudós hirmondó körül, zizeg a száraz levél, elhallgatnak a sutgó leányok, még a kéz is szünetet tart pillanatra, miatt a kikiáltott elégedetten jártatja körül szurós tekintetét, nagyon tetszik neki ez a nagy kíváncsiság.

— Tudok én valamit lelkeim, tudok, hanem az nem úgy járja, hogy a mit az ember tud, országnak világnak kikürtölje! . . . Tudtok-e hallgatni?

— Hallgatunk — kiáltják többen. Hallgatunk — ismétlik fejbólingatva.

— Jól van hát nó, ha hallgattok, hát halljátok: a bíró uram lánya nem eladó többé!

— Nem-e? Hát ki kérte meg a falu legszebb leányát?

— Ki kérte meg? Hát bizony a Tiszteletes ur ma köröbe járt a bíró urammal és nem hiába.

— De hát kinek kérte meg!? Csak nem magának? hisz már nagyapám lehetne — obégat egy fiatal legényke.

— Hallgas, tejfőlös száju — feddi mérgesen a közbe szólót a tudós néne, s szaporán, dühösen rángatja a kukoricza héját.

— Kinek kérte meg szentem? — bátorodik végre megszakitani a beállott esendet egy idősebb asszony.

— Kinek, ugy-e jó volna ezt tudni lelkeim komám asszony? No hát megmondom én . . . a bíró uram lánya maholnap mesterné asszony lesz! . . .

— Mes-ter-né! . . . tagolja a szót szőnyű meglepetéssel a drága kománé. — Mesterné lesz a falu szépéből — mondogatják a legények. Mesterné lesz, nem hiába beszéltek a nyáron, hogy „a mester többet néz a szép fekete szemedbe, mint az énekes könyvbe”.

„Ej-haj zörög a levél — nem zörög ha nem fujja a szél” — sivitja hangosan, recesső hangjával a hirharang s olyan sajátságosan kaczag; tetszik neki az általános elbámulás, mit újdonsága előidézet.

A kör tágul, össze sugnak-bugnak a hallottak felett. A legények évődni kezdenek a lányokkal: „nem irigylik a falu szépét?”

Szegény lány, most éghet a két orezád, mert bizony a tengeri-hántóban jól megszólnak-szapulnak. Ki jót, ki rosszat, de szó nélkül egy sem hagyja.

Megvitatják a dolgot, majd másra fordul a beszéd, telik az idő, apad a halmaz, sok kéznek munkája hamar meglátszik.

Egyiknek eszébe jut, jó volna mesét hallgatni. De ki legyen a mondó? Ki más mint a tudós hirharang. Körül is fogják, kérlelik a lányok, biztatják asszony-

társai s ő szabadik ugyan, de látszik rajta, hogy csak sok kérést vár. Hízelegnek neki, körül ezírogatják, mig-nem nagy tempósan enged a kérésnek.

Körül néz, megigazítja fejkendőjét s mintegy megelégedve a látottakon kezd beszélni.

— Régen, még a boldogult nagyapám idejében történt ez az eset, de hogy tiszta való, arról kezeskedem, mert nagyanyámtól anyám, tőle meg én hallottam. Az öreg Bándinak egyetlen gyermeke volt Gábor. Szép szálas legény, beszédes ügyes. Sok leány boldult utána, hanem ő föl sem vette. Sok szem megsíratta, mikor katonának ment. Mit bánta ő, csak az édes apját sajnálta, hogy öreg korában el kell, hogy hagyja. Ezt mondogatta Gábor. De zörögött a levél és egyebet is mondott.

Azt hitték, hogy a gazdag, büszke Bándi Gábor szereti a szegény zsellér Pésztet. Beszéltek, de bizonyosat senki sem tudott. Mondták a vén Bándinak, olyfósen azt felelte: „a hatókrös Bándi Gábor nem fut egy koldus után”.

Beszélt még sok mindent a hir, aztán, hogy Gábor elment, lassankint elfeledtek a sok mende-mondát. Az apja el-el mutogatta fiának leveleit, előléptették — firer lett belőle.

Eltelt egy esztendő, hát egyszer csak haza jön Bándi Gábor. Az apja kíváncságra jött, hadd gyönyörködjek fiában. Szép is volt, a legszebb az egész regimentben, gyönyörűség volt reá nézni.

— Keed látta? — szól közbe együgyüen egyik hallgató.

— Láttam bizony, hogy ne láttam volna — feleli gyorsan a kérdező.

— Hát nem a nagyapja idejében történt?

— Vak apád! — ne szóljatok bele. Láta a nagyanyám s az anyyi, mintha én láttam volna. Hallgassatok!

— Ráértett már ő kelme az ördög föztéjére — sugja a letorkolt, társainak s azok jót nevetnek; pedig a mesélő szeméi majdnem áttal surják.

gének végleges megállapítását és a tantervi utasítások elkészítését. Az állandó bizottság a tanács népiszkolai tantervjavaslatáról beérkezett szakjelentéseket feldolgozás végett már korábban kiadta a népiszkolai szakbizottságnak, melyet ezúttal azzal is megbízott, hogy a népiszkolai tantervi utasítások szerkesztésére vonatkozólag oly időben terjesszen konkrét javaslatot az állandó-bizottság elé, hogy ez a tanterv végleges szövegét s az utasításokról szóló jelentését december elsejéig feltejjeshesse a miniszterhez.

TANÜGY.

Az Udvarhelymegyei Általános Tanító-egylet XXV. éves fennállásának emlékére folyó év november hó 23-án és 24-én jubiláris nagy és közgyűlést fog tartani. 25 év sok idő egy olyan testület életében, melynek zászlójára a magyar nemzeti modern kultúra beplántálása, felvirágoztatása és minél tökéletesebbé tétele van írva; ennek szolgálatába állott egy negyedszázaddal ezelőtt az udvarhelymegyei tanítóegylet, mint testület is és ennek érdekében közölt és küzd szüntelen. A konzervatív elveknek, — többek között az „átiab”-nak is — hadat üzent, — az újabb kori didaktikai elveket vette irányadónul s a modern pedagógiának hódolva, fáradságot nem ismerő szorgalommal és kitartással munkált, hogy tanítót és tanítványt egyaránt megmentsen, a testet és lelketől felesleges munkától. És ha most, egészen illetett lelkesedéssel kíván a vármegyei tanítóegylet jubilálni, azt teljesen kiepíteni azonban csak a társadalom segítségével lehet. Ez való igaz. Ezen elvtől vezérelve, a kiküldött szükebbkörű rendezőbizottság, hogy a jubiláris gyűlésen megjelenő és azon résztvevő egy vármegyének, mint idegen tanítókat és tanítványokat kellő fogadtatásban és vendégszeretettel részesíthesse, másfelől, hogy ezen ünnepélyes gyűlés sikerét is biztosíthassa, a rendezőbizottságba való belépésre, mintegy 50 helybeli egyént kért fel, kik, hogy szívesen fogadják engedelni a tanítókat ezen kérdésnek, arról meg vagyunk győződve. A népnevelés nemzeti közös érdek, munkáljon tehát annak előbbvitelén kiki legjobb tehetsége szerint.

Tudomásul. Az udvarhelyi járási tanítói kör tagjainak és az érdeklődő közönségnek szíves tudomására hozom, hogy az e hó 26-ikára összehívott kör gyűlés — előadással, közbejött akadályok miatt — folyó hó 28-án reggeli 8 órakor kezdődőleg fog Agyagfalván megtartani. Miklósfalván, 1899. okt. 12. Sándor Lajos, kör elnök.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az udvar Budapestén. Ó felsége, öreg jó királyunk a kabinet-iroda és udvari személyzet kíséretében pénteken a székesfővárosba érkezett. Jövő héten királyi kihallgatások lesznek, melyre már most lehet jelentkezni a királyi palota földszintjén levő kabinet-irodában.

Kinevezések. A vallás- és közoktatási m. kir. miniszter Kiss Sárolda okl. kisdudóvónót a torontál-területi állami kisdudóvóhoz óvónóként; Mirtse Dénes okleveles tanítót az alsófolyó állami elemi népiszkolához rendes tanítónak nevezte ki. Az igazságügyi m. kir. miniszter Schveszter Ferenc helybeli kir. törvényszéki joggyakornokot a nagyenyedi kir. járásbíróvához aljegyzőnek nevezte ki. Mentovich Gyula, a helybeli kir. törvényszék elnöke Szimpetrán Tódor székelykeresztúri kir. járásbíróvához II. oszt. hivatalnokihoz az I-5; Benedek Mózes helybeli III. o. hiv. szolgálat II. fizetési fokozatba léptette elő.

Vármegyéni közigazgatási bizottsága havi rendes ülését e hó 11-én tartotta. Hollaki Arthur főispán elnökölte alatt. Az előadói jelentések közül megemlíjük a kir. tanfelügyelőt, mint a melyben közérdekűbb jelenségek vannak. Az ülkei iskola e hó 1-én működését megkezdte; a kápolnasólyfalvihoz egy új tanítónői áll-

— Hát haza jött a gyönyörű fiú és nyomban megindult a hír is. Hogy Eszternek is megjött a jó kedve, újra hallik az éneke.

Ismét mondogatták az öreg Bándinak s ő megint lekapzta. Pedig jó lett volna nem kacagni, tán még most is élne Gábor.

Letelt a szabadság, pontosan vissza ment a szép firer, csak hogy nagyon kelletlenül. Nagy bánat nyomta a szívét, nagy teher a lelkét. Ó elment és Eszternek is elfogyott a nótája, elhagyta a jó kedve, beteg lett. Szívét örölte a bánat Gábor után. Mert bizony a hír igazat mondott. Gábor és Eszter szerették egymást. Szép is volt, ügyes is volt mind a kettő, csak hogy Gábor az első gazda fia, Eszter egy szegény zsellér leánya.

Gábor honnan, honnan nem, megtudta, hogy Eszter beteg, ő is bántódott, kesergett, de katoná volt s annak nem szabad bármikor haza menni. Megírta hát az apjának, hogy neki csak Eszter kell, csak őt szereti. Vigyázzanak rá, mert ha meghal, ő sem él tovább!

Meg volt most ijedve a vén Bándi, eleget bánta mért nem hitt a figyelmeztetésnek, hanem azért nem gondolt arra, hogy Esztert menyének fogadja. Ő a gazdag Bándi, a szegény Esztert . . . de hiszen nem lesz abból semmi. Meg is írta fiának, hogy verje ki a fejéből azt a hozzá nem illő leányt. Van más elég, szép is — gazdag is. S mi lett belőle? Három nap múlva Bándi Gábor otthon volt, nem haza, hanem egyenesen Eszterhez ment; már javulóban kapta. Két napig volt otthon, a harmadikon csendörök jöttek, keresték a szökött katonát.

Ekkor tudta meg az öreg Bándi, hogy jött haza a fia. Haza szökött, a szökött katonát pedig főbe lövik. Szegénynek majd elment az esze, tiz esztendő őregedett két nap alatt.

Keresték a szökevényt, de nem találták s már kuszulódtek el a csendörök, midőn hírül vették, hogy a kit keresnek, kedvesével a falu melletti kis erdőben rejtőzik. Rossz akaratú emberek éppen a rejtékhelyéig, az

lás rendszeresítése államsegítté engedélyeztetett. Az állami iskolák tanszervezetében annyi változás van, hogy Kovács Géza székelykeresztúri igazgató-tanító I-5 foku fegyelmi határozattal — mely fellebbezés alatt áll — hivatalvesztésre ítéltetett; Tóth István felsőfolyó és Nevorall István parajdi tanítók szolgálati érdekeiből a poklostelki, illetve a rutkai áll. iskolához helyeztetek át. Az állammal tárgyalások vannak folyamatban az agyagfalvi, etédi, siklódi, fiatfalvi, dályai, kislalambfalvi és bőzdi iskolák államosítása iránt valamint, hogy a lövétei iskolánál egy új tanítónői állás rendszeresíttessék. A korondi iskolázásra vonatkozólag megemlíti, hogy a „Pál pataka” nevű tanyán állami segéllyel egy községi iskola szervezése szükséges, mivel állítólag 70—80 tanköteles-összevethető. Ugy a tanfelügyelő, mint a többi előadók jelentéseit tudomásul vették s a 44 pontból álló tárgysorozat minden nevezetesebb mozzanat nélkül le-tárgyaltattott.

— **Színészet.** Nem álhazafiaság és nem műlekedés vezérelt bennünket akkor, a mikor e helyen is a legmelegebben ajánljuk a jelenleg városunkban időző színtársulatot olvasó közönségünk szíves jóindulatába. Készlet erre az elismerés, melyet meg kell adnunk, ha elfogulatlan bírálatot akarunk mondani. Romvári V. Lajos színigazgató már tavaszi ítlétekor, a mikor keserves küzdelmébe került a rövid itt tartózkodása, megmutatta, hogy nem kímél semmiféle anyagi áldozatot, csak hogy élvezetes, művészi színvonalon álló előadásokkal szolgálhasson közönségének. Társulatának személyzete létszáma — azt mondhatnók — csaknem teljes s ha Hetényit is magával hozta volna, vagy legalább más valakit, a ki őt teljesen helyettesíthetné, ezt elmondhatnók. Erős a hitünk, hogy mindezeket méltányolni fogja városunk intelligenciája és műpártoló közönsége s meg fog törni a semmivel sem indokolható rideg elzárkózottsággal, a melyet eddig tapasztalunk kellett. A heti műsorral is meg voltunk elégedve, a mely inkább arra szolgált, hogy a társulat minden része bemutatkozhassék. Az igaz, hogy az „Egy nap a paradicsomban” elmaradhatott volna, de ezért sem okozunk egészen az igazgatót, mert — a mint láttuk — erre a közönség majdnem zsufozásig megtöltötte a színteret. Ebből pedig — szomorú jele a romlott kornak — az következtethető, hogy a modern publikumnak grotesk pikantéria kell. A tanulmányosan szórakoztató színművek előadásán — üres pad-sorok vannak. No de ezzel majd más alkalommal foglalkozunk. A szereplőkről még eddig alaposabb kritikát nem írhatunk, hisz mindössze futó benyomásaink lehetnek. Előre is azonban jelezhetjük, hogy a női tagok közül Cserey Irma, Lőrinczy Erzsike és Geröffy Ilona lesznek azok, a kiket nagyon, de nagyon meg fog szeretni a mi hálás közönségünk, Lőrinczy Erzsikét már ismerjük s dícséretével csak ismétlésbe bocsátkoznánk, Geröffy Ilona és Lendvay Ferike kedves egyéniségével hódított s ezt fogja tenni Cserey Irma is — kinek szép hangjáról már is elismerőleg kell nyilatkoznunk — különösen akkor, ha több lesz benne a közvetlenség és természetesség. A férfi tagok közül Hidassyt ismerjük előnyösen és Kellert meg Rákos Jánost, a kit törekvő, szorgalmas színésznek tudunk. Az ismeretlenek közül Szitay Lászlóval és Makay Elemérrel rokonszenvezünk.

— **Egy hegedű monologja.** Réges rég már itt, a hol — a nyomda-gép zakatol — s papír van meg könyvek — hol folyton mennek, jönnek — némán fekszem mostanában — elfeledve a nyomdában. Árva lettem, árva nagyon, — hogy a gazdám sirba voyon — asszonyom is szegény kopott — hallja már az adó-dobot —

erdő szélén levő barlangig vezették őket. Nem voltak a barlangban, de nem is voltak messze. Egy vén fa alatt az országút mentén, egymást átölelve feküdtek a fiatalok, mintha csak elszenderedtek volna. Ajkuk négy mosolygott, pedig mindörökre el voltak halva.

Eszter meghallotta, hogy valaki elárulta a buvóhelyet. Útra kelt röktön és hamarabb oda ért kedveséhez. Tudták, hogy előbb-utóbb megtalálják Gábort. Tehát meghaltak közös akarattal. Végtel vetettek saját kezüleg ifjú életöknek.

Harmadnapon eltemették őket. Olyan szép temetők volt, a melyet többet senki sem látott. Egy sirba tették s a megtört szívű apa, gyönyörű követ állítottatott föléje. Egy fel esztendő múlva őt is fia mellé temették. Megölte a bánat. Az a nagy halom kő az erdő szélén pedig az a hely, a hol Gábort és Esztert megtalálták. A ki arra ment, mindenki vételt egy követ, hogy jele legyen a szegény szeretőknek. Ti is ha arra jártok, ne mulasszatok el. Megérdemlik, hogy ne felejtsük el igaz szerelmüket.

Csendbe végzi elbeszélését a jó mondó néne, megilletőve hallgatnak még egy darabig. Olyan is van, ki könnyet se szegyel. Aztán lassankint változik a hangulat, fogytán van a halmaz, bugó kürtjével megszólal az éjjeli ór s harsányon kiált a csillagos éjszakába.

Nincs már hántani való. Takarítják gyorsan a száraz levelet, hely kell most a táncnak. Ráhuzza a czigány s a jól végzett munka után tánczra kerekednek, melynek csak a hajnal derengő fénye vet véget.

Oszlik a társaság, kialudt a tűz is. Elcsendesül minden, csak itt-ott hangzik fel az utcán a hazatérőknek éneke:

„Ej haj zörög a levél”. . . . .
Az erdő melletti kőrákás pedig nő folytonosan, a ki arra jár növeli egy-egy követ. Hü szeretők emlékét így őrzik — ápolják.

Az egyszerű nép kegyeletének, egyszerű nyilvánulása . . . . .
Riczi.

megszólalnék érte szívből — kiségném pár fil-lérből — nagyot nyomnék most a latba — ha akadna — s jó bért adva — befogadna — szolgálatba . . . Ép a bőröm, jó a hangom — sirok bár, de nem vonaglom — tőket nyer, ki velem keres — bőröm ára az interes. — Kiben tehát hajdanában — éjjel előtt, éjjel tájban — a bús „Rákóczi” szent danája — hallatán gyúlt honfi-lángja — s kik az én hangomra, fogván a lányt hopra — vittétek gyors galopra — velem sirtatok s örvendtetek — ne legyen kőből gazdag szive-tek — siessetek — ha van keresztény lelketek — engem olcsón megvegyetek — kiki megtalál — itten Betegh Pál — nyomdájában — a nap minden órájában, — segíthettek könnyen — az özvegyi könnyen, — hogy élhessen szép csendesen — és ne legyen — semmiképen — gyászfátyola kopott — némitsátok el — szeretettel — az adódobot — hadd szóljon újra, — hurján végig-huzva — az élet búja és derüje — **szegény jó Ferdinánd árva hegedűje.**

— **A helybeli dalegylet** e hó 8-án ismét egy szép lappal gazdagította dícsőséggel teljesített működési gazdag történetének könyvét. A Budapest szállóban, pártoló tagjainak tiszteletére rendezett dalestélyével ismételtelen behozonyította életképességét s újabb érdemet szerzett az intensivebb pártfogásra. Főczéjút, hogy a Káldy-féle remek kuruczdalokat bemutassa, teljes mértékben elérte. A kurucz-dalok oly kedvező fogadtatásban részesültek a nagyszámú egybegyűlt előkelő közönség részéről, a melynél nagyobb sikert az országban sehol sem értek el velük. Bizonyosság az is, hogy minden darabot meg kellett ismételnők a derek székely dalosoknak. Az egylet iránti őszinte rokonszenvet pedig azon szépszámu pártoló tagok igazolják fényesen, kik az estélyen nyomban feliratkoztak s a székelydalosok dadalmas zászlója mellé álltak, hogy azt a lelkes kis csapatot, az egylet buzzó vezetői s ezek között Nagy László karnagygyal élen továbbra is lépésről-lépésre újabb sikerekhez segítsék. Szívből üdvözljük az új tagokat is e nemes törekvű egylet kebelében.

— **Ájtatoskodás.** Az 1885-ik évi pápai rendelet értelmében a helyb. Szt.-Ferenczrendiek templomában is életbe lépett az ugyanevezett „Októberi ájtatosság” vagyis „Magyarország Patronája” „Szt. Mária tiszteletére” az olvasó-ajtatosság. Ez ájtatosság okt. 1-vel kezdődött és egész október havában d. u. 5. ó. tartatik meg, vasárnaponként szent beszéddel. Mindennap fölhangzik tehát az ima a szép számu hívekkel egyetemben: óvja és tartsa meg számunkra az Egek Ura szeretett drága hazánkat.

— **Negyvenhat forint.** Ez az oka, hogy — ki tudja mikor lesz aszfaltjárók? . . . Pedig a ki figyelemmel kíséri közönségünket, — mely esténként még a város legtávolabbi részéből is a Kossuth-utca jobb oldalán sétál és pótolja a hiányzó sétatét — igazán megszájja. Évek hosszu során át biztattuk a haladásra városunkat s most, midőn végre megemberelte magát és az aszfalt-zást nagy ügyvel bajjal elhatározta — negyvenhat forint miatt nélkülöznie kell azt az egyedüli élvezetet is, hogy legalább jó és járható helye legyen. Mint értésülünk — a helygyi m. kir. miniszterium — negyvenhat forinttal olcsóbbnak találta a magyar aszfalt társaság ajánlatát s azért a város közönsége által már megkötött szerződést nem hajlandó jóváhagyni. Dr Gyarmathy Dezső polgármester ebben az ügyben felutazott a fővárosba, hogy a megkötött szerződés jóváhagyását valahogy mégis kieszközölje. Ha ez nem sikerül, — mint halljuk — a polgármester indítványozni fogja, hogy a városi képviselő-testület határozatilag mondja ki: a visszafaszterezést — setálni és levegőt élvezni szerető közönségünk nagy bánatára.

— **Kitüntetés.** Boer István homoródabásfalvi g. kath. lelkész megérdemelt kitüntetés érte. A balászfalvi g. kath. érsekiség a czimzetes alesperesi méltósággal tüntette ki. A kiváló székely hazafi, ki 43 évig szorgalmasan működött nemcsak egyháza, de községe előhaladásán is, mindnyájunk elismerését kiérdemelte.

— **Hivatalos hajtó vadászat** lesz ma (vasárnap) Parajdi környékén, hol a vaddisznók és más dűvadak rendkívüli mértékben elszaporodtak.

— **A színigazgató panasza.** Romvári V. Lajos színigazgató az elmúlt héten érzékeny kárt szenvedett, a mennyiben a derestyei vasuti állomás főnöke hanyagsága miatt, podgyásza csak tegnapi délután érkezett városunkba s így az újdonságok részben a műsorról elmaradtak, másrészt pedig felvehetők sem voltak. Még e hónap 3-án megküldte Baróthról Romvári a podgyászt szükséges összeget. A posta azonban — pénzhiány miatt az utatványt beváltani e hó 11-ikéig nem tudta s addig az állomásfőnök a podgyászt utnak indítása iránt nem intézkedett. A mintegy 300—400 frt kárt, szenvedett igazgató panaszt emel a kolozsvári üzletvezetőségénél.

— **Athelyezés.** A kolozsvári kir. főügyész Jakob Ferencz székelyudvarhelyi kir. ügyészégi hivatalnoki-gát a marosvásárhelyi kir. ügyészéshöz hasonló ml-nőségben áthelyezte.

— **Az udvarhelyi ev. ref. egyházmegye** e hó 8- és 9-én megtartotta a kollegium disztermeben, ősi közgyűlését. Az érdekeltek igen szép számban jelentek meg. Ott volt Sebesi Ákos kir. közigazgató, főgondnok, dr Gyarmathy Dezső polgármester, gondnok, Somogyi István nagyküllővármegyei alispán, képviselő, Somogyi Albert birtokos képviselő, ott voltak a tanítók, egyházak képviselői s a papság csaknem teljes számban. Vasárnap 10 órakor a közgyűlési tagok a kollegium és udvarhelyi egyház előjáróival templomba vonultak, hol már szép számu közönség várakozott, hogy

részt vegyen néhai Szász Domokos püspök emlékére rendezett gyásznapon. Az ünnepély valóban felémelt volt. A kollegiumi vegyeskar oly meghatólag énekelte Solymossy tanár vezetésével, hogy sokaknak szemében könny csillogott. Mindenből kivette részét, a polgári kitanú dalárda is. Menyhárt András esperes Bedő Ferenc főjegyző felemelő imákkal, Fejes Áron tanár szép beszédével kelt fel a szívekben a kegyelet, a hála és hit magasztos érzelmeit. A gyásznapot különben teljesen programmszerűleg folyt le, csak az elteremtett általános feltűnést s adott alkalmat különféle magyarázatokra, hogy a megyét hivatalosan senki sem képviselte. Istentisztelet után Menyhárt András esperes megnyitotta a közgyűlést, beszédében visszatért 10 évi működésére, szerényen jelzi azokat a dolgokat, melyeket ezen idő alatt elvégzett. Megköszöni a bizalmat, lemond állásáról s elnöki székét elhagyja. A főjegyző azonban, ki hivatalból átveszi a gyűlés vezetését alig tud szóhoz jutni, a gyűlés oly kitérő, rendkívüli keltezővel élteti ismételt a belépő esperest. Egy néhány perc múlva, a meghívására kinevezett bizottság élén lépett be a terembe, hol az ováció alig akart szünetelni. Szép és a nála megszokott tartalmas beszéddel foglalta el újra eddigi helyét. Önzetlen, becsületet munkát ígér újra, de csak addig, míg erejét hanyatlani nem érzi. Mihelyt ennek első jelei mutatkoznak, megköszönöm a bizalmat monda s az egyházmegye ügyeit erősebb kezeknek engedem át. Targyosorát rendén most a főjegyző mondott le összes tisztviselői nevében is. A közgyűlés azonban az egész volt tisztikart egyhangulag újra kikiáltotta, csak az aljegyző válaszában volt svavás. Újra főjegyző lett Bedő Ferenc udvarhelyi pap, közügyigazgató (ügyész) Jakab Albert kisgalambfalvi lelkész, számvető Kelemen János nagygalambfalvi pap, pénztáros Bedő András bikafalvi lelkész, tanügyi előadó Lajos János bögyözi pap, aljegyző szavazattöbbséggel Biró Áron felsőboldogasszonyfalvi lelkész. Az egyházmegyei tanácsba világi részről beválasztott dr. Ráczkóvi Sámuel képviselő, a fegyelmi bíró Solymossy Endre tanár, képviselő. Még az újonnan választott papok bekebelezése, az új tanítók, énekevezérek esküje történt meg s azon napra elnök bezárta a gyűlést. Hétfőn a tanácskozás reggeli 9 óra körül kezdődött, főjegyző megtette jelentését az egyházmegyei tanács működéséről, mely minden megjegyzés nélkül tudomásul vétetett. Felolvastatták a felsőbb leiratok. Hozzájárult a közgyűlés az igazgató-tanács két javaslatához, mely a kolozsvári szeretetház és a kerületi gyámintézet érdekében a tanácskozás és a kerületi gyámintézet érdekében a tanácskozás két indítványát is. Lajos János tanügyi előadó mult iskola-évi jelentése tudomásul vétetett, javaslatai elfogadtak. Ugyazint Kelemen János számvető jelentésére megtette a hanyag egyházak vezetésével szemben a szükséges intézkedések. Bedő András pénztáros által előterjesztett költségvetés jóváhagyott. Majd a kérelmek és indítványok elintézése után az esperes záró szavai végeztele, még az általános papi értekezlet is ülésezett. Itt Sándor András muzsnai pap, értekezleti jegyző ismertette a körök munkálkodását. Majd a jövőre irányzott tevékenység érdekében folytatott tanulságos eszmecsere után, ez is lelkes hangulatban bezárult. X.

Időjárásunk őszi, reggelenként csak egy fehérlik a hóharmattól a házak teteje. Az emberek meleg felöltőkben járnak, a kis gyermekek markukba fujnak. Ezzel szemben Parajdról tavaszi hangulat, pompás ibolya-illat érzik — lapunk egyik előkelő barátjától. — Vitalis Elek né urhölgy, tisztelt meg bennünket két szál ibolyával, mely kertjében jelenleg teljes pompájában diszlik. Köszönettel vettük a lekötő szíveket.

Kérelmek. Gutenberg találmányának művelői: a könyvnyomatók, megalakították Eperjesen a Magyarországi Könyvnyomászok Szakegyesületének vidéki bizottságát és szabad idejüket külön otthonukban az önművelődésnek, szellemi ismeretek szerzésének szentelik. Azt mondja a költő a könyvnyomtatásról, hogy:

Egy papírka írott lapja
Langy szellőcske lomb között;
Ég s földrázó viharra nő,
Ha nyomdába költőzött.
A költő forró szerelme
Kéblől elpárolog, —
Kis betűcskéimel abból
Mennyországot alkotok.

És valóban a magyar könyvnyomató az, ki a kulturának mécsesével bevillagítja a nemzet szívébe, hazai irodalmunkban mint közkatona szerepel, a ki a leírta szóba, a holt ólombetűbe lelket, életet adva, a parányi eszmét világra hirdeti és a ki szerényen, a társadalomban zajtalanul, majdnem elfeledve dolgozgat hangyaszorgalommal, hogy a második honfoglalásban ő neki is jusson egy esekélyke tér, — a magyar könyvnyomatók itt, az ország határszélén most a művelt magyar közönséghez fordulnak azon tiszteletteljes kérelemmel, hogy alig pár kötetből álló könyvtárak gyarapítására szíves könyv-adományokkal hozzájárulni kegyeskedjék. Elfogadjunk bármely nyelvű s bármilyen állapotban levő könyveket, teljes füzeteiket, Nyomdász-Szakegyület Eperjesen, Fő-ut 17. sz. cziemen küldve. A kegyes adományokat a helyi lapban köszönettel nyugtázzuk. A midőn kérelmünket megújítva, kegyes támogatást s nekünk hivatkozva szeretni kérjük, maradunk Eperjes, 1899. szeptember hó. Nyomdász Szakegyület.

Rejtélyes eltűnés. Az e hó 4-iki országos városunkban Dobai István malomfalvi gazda két tulkot eladott 215 frtért. A vásár megtörténte után egy kis áldomásra bevonult Biró István koresmájába, hol egy üveg palinkát kérvén, ismeretlen, uri emberszerű idegennel eltávozott az itál elfogyasztása végett. Kimentek a tűzoltó-torony felé. Biró odasugva neki, figyelmeztette, — mikor az itál kifizette — hogy legyen óvatoss és mindenki ne barátkozzék, mivel látta nála a bankókat. Ezután többé nem tért vissza Dobai, sem az üveget vissza nem szállította. Kalapját, melyben a neve bele van írva — Kovács János kir. telekkönyvvezető kocsisa Szombatfalva városrészben, a Küküllő szélén megtalálta s ebből azt következtetik, hogy rablógylkosság áldozata lett. Dobai kutatása végett a helybeli főszolgabiroshoz jelentést tettek, honnan, mint illetéktelen ügyet áttették a városi rendőrkapitányhoz. Felek Pál főkapitány helyettes székfőnöki nyomozatát indított, de a megtalált kalapnál egyéb eredménye még eddig nem volt. A vizsgálatot most a kir. törvényszék vette át s az országos közörség is el van rendelve.

Szekely fiúk Budapestén. Dicséretes buzgalommal és igen jó eredménnyel folytatják az a mozgalmat, hogy a szekely fiukat magyar iparosokhoz és kereskedőkhez helyezik el inasokként, hogy itt Magyarországon hivatásuknak megfelelő kiképzésben részesüljenek. E mozgalomból kifolyólag f. hó 6-án este 6 óra 20 perczkor a keleti pályaudvaron Péterffy Béla vezetésével 43 szekely fiú érkezett Budapestre. Ezek közül 27 már budapesti mestereknél és kereskedőknél elő volt helyezve, a többi pedig vidéki városokban: Vácson, Besztercebányán, Dobsinán, Iglón, Esztergomban, Győrött és Egerben fog elhelyezést találni. Az érkezőket Borszékly miniszteri tanácsos fogadta, a ki szintén buzgó apostola a szekely-ügynek. Megjelentek a pályaudvaron azok a mesterek és kereskedők, a kik szekely fiukat előjegyeztek. Az érkező fiúk napbarnított, piros pozsgás, egészséges arcukkal nagyon kellemes benyomást keltettek. A fiúk Csik-, Háromszék-, Udvarhely- és Maros-Tordavármegyékből valók.

Halálozások. Bartók István helybeli derék lakatos-mestert súlyos csapás érte; forrón szeretett felesége S. Nagy Polixéna e hó 13-án reggel fél 7 órakor, hosszúságos szenvedés után elhunyt. Temetése ma (vasárnap) d. u. fél 4 órakor az ev. ref. szertartás szerint fog megtörténni. Az elhunyt édesanyját Anna, István, Róza, Juliska Ágnes nevű kiskorú gyermekei siratják hitves nélkül maradt édes atyjukkal. — Bördy József négyaradszerdai Kása Judit, mint hitves; Bördy Ida, mint gyermek; nyáradyszerdai Kása Mari, mint sógornő gyászjelentéssel tudatják, hogy Bördy József életének 44-ik évében hosszúságos szenvedés után e hó 11-én este 9 óra körül csendes álm közben kimúlt Székely-Keresztúrt.

A színházi műsor jövő hétre következő darabokból áll: Ma (vasárnap) két előadás lesz. Délután „A csizmadia mint kísérlet” ez népszínmű mélyen lezártított helyekkel, este pedig rendezés helyekkel: „Czigány szerelem” ez népszínmű ujdonság kerül előadásra. Holnap (hétfőn) „Családi öröme”, vigjáték-ujdonság. Kedden (17-én) „Gésák” operette negyedszer. Szerdán (18-án) Sárdi ház, Gécy új színműve. Csütörtökön (19-én) „Halálkoscsik ellenőre” ez vigjáték ujdonság. Pénteken (20-án) „Czifra nyomorúság” Szombat (21-én) „Szép Heléna”, operette. Vasárnap (e hó 22-én) délután „Peleskei notárius”, bohózat; este „Szökött katoná”, kitűnő népszínmű.

Fortuna oltóna. Az osztálysorsjáték utolsó húzásán a 600,000 koronás jutalom nyereségre a rendkívül szerencsés és hírneves G. a. e. d. i. c. k. e. A. főgyűjtődéjében (Budapest, Kossuth-Lajos-utca 17.) vásárolt 62551. számú sorsjegyre esett. Ezen főelárusító kifizetett már vevőinek egy 400,000 koronás főnyereményt, kétszer 100,000 koronás főnyereményt, háromszor 60,000 koronás főnyereményt. I. osztályú sorsjegyek ezen szerencsés főelárusítónál már most kaphatók.

Emlékezés és kegyelet. A Székelyföld fővárosának — Maros-Vásárhelynek — lelkes polgársága október 6-án nagyszabású gyásznapot rendezett az 1848—49. magyar szabadságharcz bevégezése után vértanúságot szenvedett dícső hőseink halálának 50 éves fordulója emlékére. Megemlékezett ez alkalommal ezen nemes város hazafias polgársága a saját vértanúiról is és megkoszoruzta az ott 1854. márczius 10-én az osztrák zsarnokok által kivégeztetett Török, Horváth és Gálfi székely vértanuk emlékoszlopát. A posta-reten nyugvó három székely vértanú sirjához óriási tömegben vonult ki a városból, a Széchenyi téren, a Kossuth- és Bem szobrok között lefolyt magasztos gyásznapélyen részt vett közönség. A székely vértanuk emlékoszlopára Maros-Vásárhely sz. kir. város közönsége nevében Szent-erzsebeti Szakáts Péter kereskedelmi és iparkamarai titkár, a közönségre mély benyomást gyakorolt lelkes beszéd kíséretében tette le a nemzeti színű szalaggal ellátott cser- és palma levelekből font koszort.

A mezei egereket és a palkányokat kipisztító fertőző anyag (virus contagiosus), mely iránt vármegyénk gazdaközönsége körében élénk érdeklődés mutatkozik — Solymossy János helybeli gyógyszerészhez e héten megérkezik. Miután az anyag legbiztosabban csakis friss állapotban hat, a vármegyei Gazdasági Egyesület felhívta a gazdaközönséget, hogy esetleges szükségletét sürgősen jelentse be a nevezett gyógyszerészhez. A használati utasítást e lap jövő számában közöljük.

Vadak garázdálkodása. Zsombor község határán a közelmúltban a farkasok igen sok kárt okoztak az állatokban. A vadászok 35—40 drbos csoportokban járnak. A tavaszi veteményekben 5—600 frtra tehető kárunk van a zsomboriaknak. Jó volna itt is hivatalos hajtóvadászatot tartani.

Szép, bibbós zeredák teli virágzásra — eladók özv. Biró Pálnénál Székely-Udvarhelyt, Kossuth-utca.

CSARNOK.
A bérczek honából.

(Az ev. ref. kollegium ifjúságának kirándulása Hunyadvármegyébe.)
Hogy felesillant a szemünk mindnyájunknak, mikor megtudtuk, hogy tanáraink kirándulásra visznek. Nagy élvezet békinek is a kirándulás, de legnagyobb mégis a tanulónak, hiszen neki van legelőkényebb lelke, minden benyomás iránt leginkább érdeklődő szíve. 58 tanuló jelentkezett, s hála a kollegium humanitásának, a legszegényebbek is részt vehettek benne, 6 tanár vezette, a fővezér Szabó András tanár ur volt.
Nem írom le azt az izgatottságot, azt a sürgő-forgó készülődést, ideges kapkodást, a mit, különösen a kisebbek véghez vittek. Péntek nap volt az indulás, s már esütőtökön délután sugárzott az ódon kollegium fala a sok ragyogó arcotól. Nevetett az öreg hideg homlokai, gyönyörködve nézte gyermekeit. — Eljött az éjjel, mely meg elválasztott a várt pillanattól. De a tündérlányoknak, kik az éj fátyolát fonják, oly jó szívük volt, hogy

még ki se mérték már is elvágták. Hej, pedig de szépen kihimezték!

Aztán elröpült a reggel, s mi a vonaton ültünk. A lassu szekely vonat fiatalos hévvel fűtött, s aztán ropogósan megindult. Hjah! Az ifju tűz ragadós! Aztán mikor talpa alá fújja azokat a pezsgő-pergő esárdásokat, csak nem ezamoghat, mint mások! Az egész vidék ujjongott a dalos diákokra, s mintha egy mosoly lopózkodott volna a Budvár büszke homlokára, a mikor oly vígan verte vissza: „Sárgarigó, rozsmaringom galambom!”

Sorba jönnek a kisebb-nagyobb állomások: Héjasfalva, Segesvár, Kiskapus. Tövisnél letérünk Gyulafehérvár felé. Minden lépés mit tudna regélni! Gondold hozzá minden vidékhez, kik itt jártak? és Erdély története atvonul szemed előtt.

Robogunk tovább. Alkenyérnél az állomás mellett áll egy kőoszlop, tetején ércpánczélaban egy hőszi mellkép, karddal, buzogánnyal. Ez a Kenyérmező. A vonat megáll, ihlett lélekkel szállunk ki és állunk fel a talpazatra. „Isten áldd meg a magyart”, zengi félszáz ajak, aztán egyikünk elolvassa, mi van reá írva. S mikor a vegső sorhoz ér: „A dícső mult fénye ragyogja át a boldog jövőndőt”, ezt már mindenik együtt sóhajtja. S a „Szózat” imája égbe száll, büszkén, követelően. Hallgattassék meg!

Aztán közelgünk a czélunk felé. Szászvároson fogad a kollegium tanári kara, ifjúsága. A barátság hamar megy, hisz testvérek volnánk, s a két intézet ifjúsága szívből ölelkezik. Különös, de kellemes benyomást tesz ránk Szászváros oláh lakóinak festői népviseletével. Legelőször is a gyufagyárat néztük meg, aztán felmentünk a kollegiumba, a hol megmutogattak nekünk szertárt, rajztermet, könyvtárt, s mi alaposan megvizsgáltunk mindent, a berendezkedéstől a vendéglátók szívéig. Este a konviktusban vacsoráltunk; tudom látott étvágyat az is, de ilyet soha! No, kitettünk magunkért itt is!

Vacsora után össze koppantak a diákok. Ott volt ám aztán a jókedv! Éjfél felé járt az idő, mikor hazabandukoltunk. De azért már szürkületben a vonaton voltunk s a felbukkanó nap már csak a tovarbogyó, viszánttegető diákokat látta.

Jött Piski; a hőskötelmények színtere. Mintha Bem és Petőfi szellem alakja ölelkeznék a honvédelemk felett Ez a hely, melynek párja nincs, bár képe a nemzet szívében van. . . . Mellette a gépgyár. Jelen és mult. A hősiesség és munka. Aztán látjuk a távolban a Déva várát. Lelkünkben feltámad a rege, mit a nép lelkén von repkényként a romokra. Déva, Kolecz és Kalán várának harcaiban is a nemes győzött. De az idő vasfoga megörölte a harcokat. Vajjon az idealizmuson is fog ereje! . . . Tovább, tovább. Ködtávolban néz reánk a „hegyek nagyapja a vén Retyeczát”. S itt már elkezdődik a tündérpanoráma. Mindegyre más kép! Oh természet, de gazdag vagy! Az erdőkoszoruzta Kárpátok ezer tündértáját varázsolnak elénk. S mi illetődve, szóltalan állunk, hallgatásunk egy néma ima. A Retyeczát közeledik felénk, mellettünk festői sziklacsoportok, hegyek völgyek szaladnak el. Hova tűnnek? Szívünkbe. Itt a merisori vízesés látszik, majd a két kerek vár, odább a via dukta. A táj kifogyhatatlan, s mind vadabb, mind szebb lesz. Fellettünk áll a Retyeczát büszke fenségében. Itt költővé lesz a legsivárabb lélek is. Némák az állomások, csak a vonat dübörgése zavarja a nagyszerű eseményt. Itt a regék hazája, itt vannak a karunkulust őriző tündérek. Vajjon a természet nem haragszik meg, hogy szentélyébe törünk? Oly merész az ember! Hiszen olyan törpe! Csak némely érzi, hogy templomban jár, hogy Árgirus királyfi és Tündér Ilona fenséges laka ez!

Itt sziklacsoport, ott fenyes. Szakadék mély ölével, magas hegy felemelt fejével. Sziklafal rohan el mellettünk, egy helyt sötét üreg ásit mélyén; fenékén patak foly, kitudja minő titkokat fecseg, csakogy nem értjük szavát. Ez a „Cetate Boli”, Jósika szegény hősei: Dandár és Izidorra szöttek itt sötét sorsukat. . . .
. . . A vonat fűtöl s meg áll. Zöld világban a fekete ország ez, Petroszényben vagyunk. Felocsudva szállunk ki.

Innen indultunk a szurdoki szorosba gyulog. Sziklába vágott út vezet le, mellettünk zug, zajong a Zsil. Fáj neki, hogy itt kell hagyni a magyar huzát, azért panaszkodik. Fejünk felett párkányzatok sziklafal ölelik a felhőkkel, vagy merelek erdő vérs a magasságra. A két hegyről mind összélz szorul, azon gondolkoznak, ne vágják el végkép az utat, — annyi jó magyar vándorol ki rajta. . . . Átlépjük a magyar határt. Valami nyomasztó érzés úgy készített vissza. Megnézzük az új román hidat, s mikor újra magyar földön állunk megkényebbülve lélegzünk fel. Hjah, más ott a levegő.
Csak 3 órára érkezünk meg Petroszényba porosan, éhesen. De jó volt itt a pompás ebéd, mit az üzletvezető adott! Aztán megnéztük a közbányat. Itt természetik az új világ vétét.

Este már Hátszegen vagyunk. Kocsin vittek be itt bennünket, fáradt diákokat, fenyes terembe, fenyes vacsorához ültettek, fenyes közönség közé. Bizony, ha csak szemünk, arcunk nem ragyog. . . .

Aztán elszállásoltak. Vendégszerető házak adtak nyughelyet a fáradt utasoknak. S a hajnalat kelve, rózsaszínű kedvben, diszzenekar kísért ki az állomásra. Megnéztük az őralja-boldogfalvi templomot a renaissance korából. Talán Mátyás dícső országáról álmodik.
Soha el nem múló kedves emlékekkel távoztunk Hátszegről.

. . . Vajda-Hunyad felé járunk. Feltűnik Hunyadnak ősi fala. A mit az idő ronított rajta, most az utódok kegyelele helyre himezgeti. Előttünk áll a vár főhomlokzata, a lovagterem. Fenség és báj, erő és kellem, a mult alkotása és a jelen művészte esodalatra méltó harmoniába egyesül. Belépünk a lovagterembe. Mennyi pompa! A padozat színes mozaik, remek ezimerekek. Nem merünk rálépni, lehajlunk, megsimogatjuk. Oly hűvös van e boltívek alatt, s mégis úgy melegít. . . . Aztán megnézzük a nagy király lakó szobáit. Kis hézagok ezek, s mégis az egész házra innen áradt a dícsény. Átvizsgálunk mindent, megnézzük a fülkét, hol Hunyadi László született. Átmegyünk a mensvárára, a „nye-bojsz”-ba, s végig nézzük a festői tájat.

Aztán összeállunk az udvaron. Levett kalappal, egy szívvel-lélekkel énekeljük a magyar imádságot. Egyik társunk szaval, másik beszédet mond, egyik tanárunk int, lelkésit, tanit.

S most megyünk a munka templomába, a vasgyárba. Nézzük az embert, a ki magánál hatalmasabbat terem. Komor, zord tekintetűvel zognak a gépek, a ranyat csinálva. És füstjök az égbe száll. Másfelőrai keresztül-kasul futkározás után kiérünk fáradtan, porosan a munka labirinthusból, s lelkünkben az emlék helyét im egy erős, elhatározott érzés tölti be: dolgozni, dolgozni.

Aztán repültünk visszafelé, s újra itthon valánk. Mikor hazaértünk, már mint egy szép álom élt az egész mélyen, a szívek mélyén.

Azoknak, kik utunkat fényessé tették, illetékes körok megadták a hálát, az elismerést.

De az írásnál is többet ér a jó emlékezés.

Ravasz László.

Szerkesztői üzenetek.

Riczi. Hálás köszönettel vettük és aktualis voltánál fogva azonnal adjuk. Ha örömet szerezhetünk vele — szívesen...

Kassa. P. E. Köszönjük és közelebről helyet szorítunk szíves közleményének. Ohajtjuk, hogy a változott viszonyokba mielőbb beletörődjék. Szíves üdvözet. Lapunkat küldeni fogjuk.

Muzsna. Sz. B. Szép és hasznos irányu cikkeiket szívesen fogadtuk. Sorát ejtjük.

Bakter. A cikkek közlésre vár. Tudósítás állomás-helyéről.

Helyben. F. T. Szíves közleményét köszönettel vettük és igyekezzünk mielőbb sorát ejteni.

Többeknek szíves türelmét kérjük. Mihelyt terünk engedni közölni fogjuk mindannyit.

HIVATALOS RÉSZ.

Udvarhelyvármegye főispánja. 209—899 sz. Pályázati hirdetmény. A kormányzatomra bízott Udvarhelyvármegyében a homoródlánci járási állatorvosi állás lemondás folytán megüresedvén, arra czennel pályázatot hirdetek s felhívom mindazokat, kik ezen Homoród-Ok-lánci székelylél rendszerezett állást elnyerni ohajtják. hogy az 1888. évi I. t.-cz. 1. §-a, illetve az 1888. évi VII. t.-cz. 133. §-ának szem előtt tartásával felszerelt pályázati kereseket hozzám 1900. év április 1-éig adják be. Ezen állás javadalmazása évi 532 frt 50 kr fizetés és 100 frt utatálmány. Székely-Udvarhely, 1899. október hó 3-án. Hollaki Arthur s. k., főispán.

Udvarhelyvármegye alispánjától Sz. 18741—1899. alisp. Székely-Udvarhely város polgármesterének és valamennyi község elöljáróságának. Közhírré tétel végett értesitem, hogy Kénos község bival állományában a bivalvész egy udvarban; Rugonfalva község sertésállományában a sertésorbáncz járványosan fellépett s e miatt a községi zárlat elrendeltetett. Székely-Udvarhelyt, 1899. október hó 10-én. Dr Damokos Andor, alispán.

Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 18473—899. Székely-Udvarhely város polgármesterének és valamennyi község elöljáróságának. Közhírré tétel végett értesitem, hogy Csehétfalva és Küsmöd községek szarvasmarha állományában a ragadós szaj- és körömfajás; Bibarcfalva közs. sertésállományában a sertésorbáncz járványosan fellépett és a községi zárlat elrendeltetett. Karácsonfalva közs. sertés állományában a járványosan uralgott sertésvész megszűnván, a vonatkozó zárlat feloldatott. Székely-Udvarhelyt, 1899. október hó 4-én. Alispán nyugdíjba: Lázár, főjegyző.

Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 18309—899. alisp. Székely-Udvarhely város polgármesterének és valamennyi községi elöljáróságának. Közhírré tétel végett értesitem, hogy Kis-Küküllővármegyében Magyar-Sáros községben a sertésvész megszűnván, ez a község a zárlat alól feloldatott. Székely-Udvarhely, 1899. október hó 4-én. Alispán nyugdíjban: Adam Albert, tb. főjegyző.

HIRDETÉSEK.

Iskolai hegedűk

3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 és 10 forintért teljesen felszerelve kaphatók, valamint az összes iskolai és zenekari hangszerek, ugyszintén harmoniumok és zongorák a legjutányosabb áron megrendelhetők a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában Betegh Pál könyv-, papir-, író- és rajz-szer kereskedése) Székely-Udvarhelyt.

IRJUNK

Müller-féle tentával.

TÁMOGASSUK

A MAGYAR IPART!

A legélénkebb forgalmi helyen

egy kitünő bolthelyiség emeleti lakással együtt, esetleg lakás nélkül is, Székely-Udvarhelyt, a piac téren 1900. évi ápril 24-ikétől kiadó. Bővebb értesítés nyerhető özv. Csep Istvánné tulajdonostól.

Egy belső telek

négy szobából álló emeleti lakrészszel, az alsó részben két konyhának berendezett szobával és két száraz pinczével s több a lakáshoz szükséges mellék épületekkel, kitünő ivóvízű kuttal Szombatfalva városrészben a felső új-utcában — eladó. A feltetelek Barabás Péter tulajdonosnál ugyanott meg tudhatók.

Minden héten ujdonságok!

Képes

Levelező-lapok

Mintegy 500 féle

művészies kivitelben

„Székely-Udvarhely”

kiadóhivatalában

(Betegh Pál könyvkereskedése, Kossuth-utca) kaphatók.

Minden héten ujdonságok!

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller

Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziser ellentáll az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmazatik közszenyél, csúznál, tagzsagatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű készítés, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: **Török József** gyógyszerésznél **Budapestben**. Bevásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert több kisebbbértékű utaztat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.** RICHTER F. AD. és társa, cz. és kir. udvari szállítók, **RUDOLSTADT.**

kapható Székely-Udvarhelyt Nagysolymosi Koncz Ármia gyógytárában.

Sz. 16171—899.

Szb.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye székelykereszturi járás Etéd községe székelylél lemondás folytán a körorvosi állás megüresedvén, annak betöltésére pályázatot hirdetek.

A körhöz 10250 lelket számláló következő községek tartoznak: Etéd, Körspatak, Bözöd, B.-Ujfalu, Siklód, Szolokma, Küsmöd, Martonos, Enlaka, Tordátfalva, Taresafalva, Csehétfalva és Firtos-Váralya.

- Javadalmazása: 1. 500 frt rendes fizetés.
2. 180 frt havi körutak fuvardíja.
3. Etéd községében esetenként 50 kr. halottkémlesi díj ugyanott.
4. Marhavágatás alkalmával vágóbiztosi díj.
5. Jogositva van beteglátogatások alkalmával házánál 30 kr, házá kívül 40 krajczár díj szedésre, azon kívül a székhelyen kívül 1 frt 50 kr napi díja jár, éjjel ennek kétszerese számítható.
6. Hivatalos kiküldések alkalmával a természeti fuvar vagy km.-ként 13 krt követelhet.

A körorvos kötelességeit az 1876. évi XIV. t.-cz. 145. §-a írja elő és ahhoz alkalmazkodni tartozik.

Ezek után felhivatnak a pályázni kívánók, hogy folyamodványaikat hiteles okmányokkal felszerelve az alólírothoz **1. évi november hó 1-éig** okvetlenül adják be, mert ellenkezőleg folyamodványaik figyelembe vételni nem fognak.

Székely-Keresztur, 1899. október 1-én,

Dollny Róbert, szolgabíró.

BOR

tiszta természetes erdélyi és magyarországi termés, melyek vétel előtt hivatalosan vegyelemezve vannak, csakis

FERNENGEL

GYULA jóhírű pinczejében

Székely-Udvarhelyt (Kossuth-utca) kapható a következő előnyös árakban:

Literenként 32 krtól 1 frt 40 krig.
Tíz literen felül 28 krtól 1 forint 20 krig.
Nagyban adó nélkül 56 literen felül hektoliterenként 24 frittől 46 frittig.

Részletes árjegyzék és minta ingyen és bérmentve.

Papp és Tamás

férfi-szabók

Székely-Udvarhelyt.

Van szerencsénk tisztelettel értesíteni a n. é. közönséget, hogy eddig is igyekezve m. t. megrendelőinket jó és csinos ruhával kiszolgálmi, most a **budapesti első nyilvános szabásati szakiskolában a legújabb és legdivatosabb szabást sikeresen tanulmányozva**, azon kellemes helyzetbe vagyunk, hogy bármilyen ruhadarabot a legizlésebb kivitelben pontosan és gyorsan elkészíthetünk.

A n. é. közönség pártfogásába ajánlvamagunkat, vagyunk

kész szolgálattal:

Papp és Tamás,

férfi-szabók.

A helyi és vidéki

építkező		közönséget
ez uton van szerencsém, értesitem, hogy mindenféle üvege-		z. seket a legjutányosabb árok mellett elvállalok.

A munkálatoknak **pontos és gyors** kiviteléről kezesseget vállalok, valamint arról is kezesseget, hogy a legközönségesebb üvegtábláim is csehországi sima, fehér üvegek, tehát a legkényesebb igényeknek is megfelelek.

A nagyérdemű közönség szíves megrendelését kérve, vagyok teljes tisztelettel

Szentpétery Gergely,

Székely-Udvarhelyt.

Üzlethelyiségem Szombatfalvi-utcában, a vasut mellett.